
05.09.2025

Eesti kvalifikatsiooniraamistiku rakendamise analüüs

EKR tasemekirjelduste uuendamine

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) rakendamise analüüs

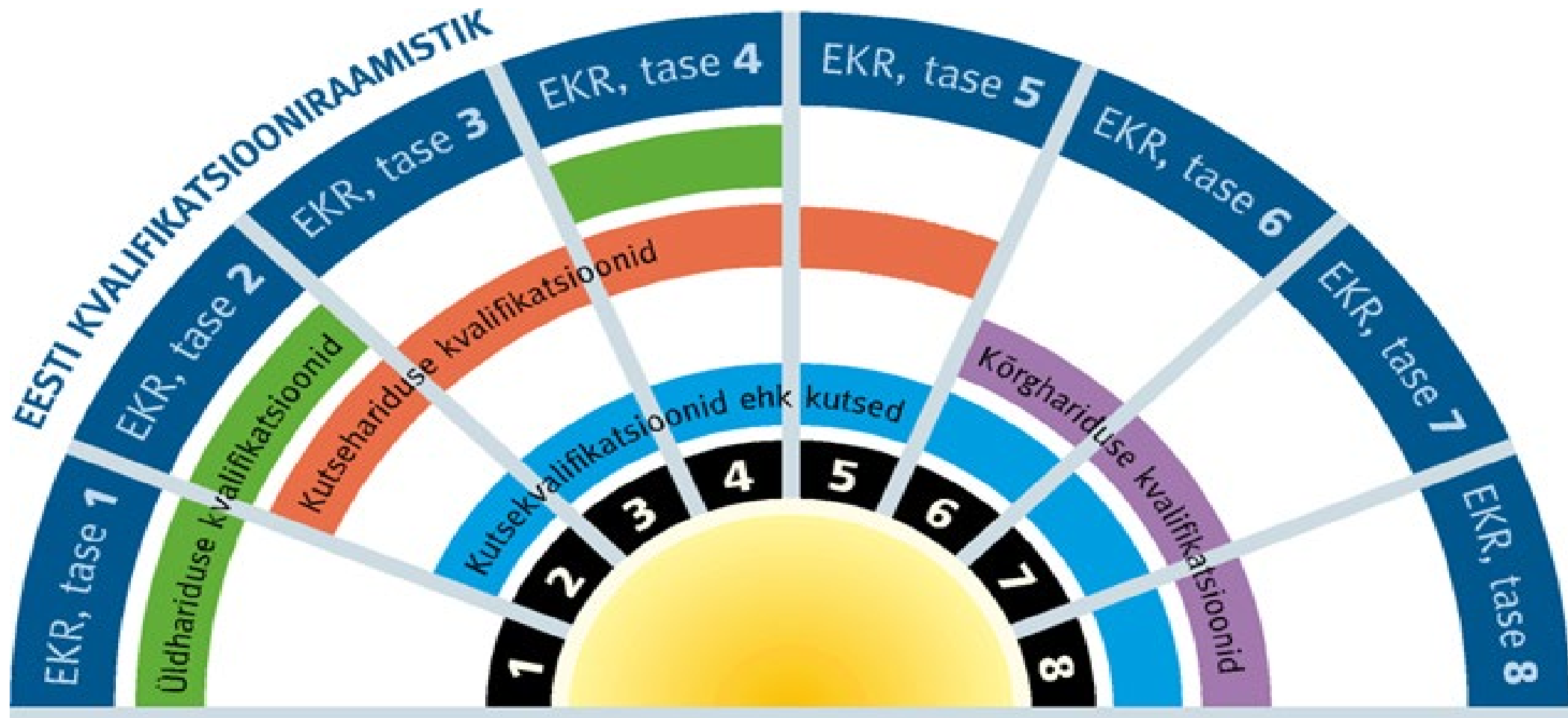
Uuringu eesmärgiks oli analüüsida EKR-i senist rakendamist, hinnata selle vastavust haridussüsteemi tegelikele vajadustele ning töötada välja ajakohastatud ja paremini rakendatavad tasemekirjeldused.

- EKR tasemekirjelduste rakendamise analüüs Eesti haridusstandardite ja riiklike õppekavade õpiväljundite kirjeldamisel.
- Teiste riikide (Läti, Hollandi, Iirimaa ja Soome) kvalifikatsiooniraamistike rakendamise praktikate analüüs.
- Valideerimisseminarid, kus osales 47 eksperti.
- Analüüsi peamiseks tulemuseks on soovituslikud EKR tasemete uuendatud kirjeldused, mis on sisendiks asjakohaste regulatsioonide ajakohastamisel.

Triangulatsiooni põhimõtte rakendamine kolmel tasandil:

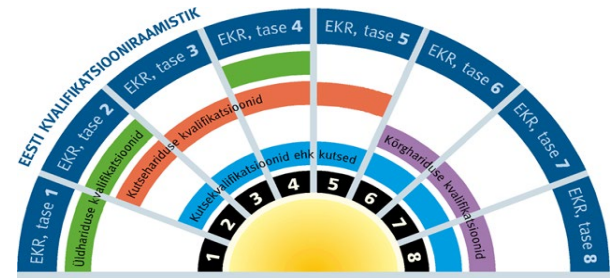
- **Allikate triangulatsioon:** EKR-i rakendumist hinnati õigusaktide, arengudokumentide, olemasolevate juhendmaterjalide (nt SA Kutsekoda materjalide) ning võrdlusriikide praktikate analüüsi alusel.
- **Osalejate triangulatsioon:** EKR muudatusettepanekute valideerimisse kaasati eri valdkondade eksperte – nii kutsesüsteemi kui hariduse arendajaid –, et hõlmata võimalikult laia kogemuste ja vaadete spektrit.
- **Metoodiline triangulatsioon:** kombineeriti kvalitatiivse sisuanalüüsi ja eksperthinnangute järeldused, et tuua esile erinevad lähenemisviisid ja vaatenurgad ning kaasata kõigi kvalifikatsiooniraamistikku kasutavate sihtrühmade ootused ja hinnangud

Eesti kvalifikatsiooniraamistik

Tasemekirjelduste tasemed ja sisu

(Kutseseaduse lisa 1)

Tase	Teadmised	Oskused	Vastutuse ja iseseisva tegutsemise ulatus
1.	üldteadmised	põhioskused lihtsamate (töö)ülesannete täitmiseks	töötab või õpib otsesel juhendamisel piiritletud situatsioonis
2.	põhilised tööalased või õppesuunaalased faktiteadmised	põhilised kognitiivsed ja praktilised oskused vastava teabe kasutamiseks, et täita (töö)ülesandeid ja lahendada tavalisi probleeme, kasutades lihtsaid reegleid ja töövahendeid	töötab ja õpib juhendamisel, kuid mõningase iseseisvusega
3.	teadmised tööalaste või õppesuunaalaste faktide, põhimõtete, protsesside ja üldiste mõistete kohta	kognitiivsed ja praktilised oskused (töö)ülesannete täitmiseks ja probleemide lahendamiseks, valides ja rakendades põhimeetodeid, töövahendeid, materjale ja teavet	vastutab töö- või õppeülesannete täitmise eest, kohandab probleemide lahendamisel enda käitumist vastavalt olukorrale
4.	tööalased või õppesuunaalased laiaulatuslikud fakti- ja teooriate teadmised	tööalased või õppesuunaalased kognitiivsed ja praktilised oskused konkreetsetele probleemidele lahenduse leidmiseks	juhib ise oma tööd ja õppimist vastavalt juhtnööridele situatsioonides, mida saab tavaliselt ette näha, kuid mis võivad muutuda, juhendab kaaslaste tavatööd, võtab mõningase vastutuse töö ja õppetöö hindamise ja edendamise eest
5.	tööalased või õppesuunaalased põhjalikud, spetsialiseeritud, faktilised ja teoreetilised teadmised ning teadlikkus oma teadmiste piiridest	igakülgsed kognitiivsed ja praktilised oskused abstraktsetele küsimustele loovate lahenduste leidmiseks	juhib ja juhendab töö- ja õppesituatsioone, kus võivad juhtuda ettearvamatud muutused, kontrollib ja arendab enda ja teiste tegevust
6.	tööalased või õppesuunaalased süvateadmised, sh kriitiline arusaam teooriatest ja printsiipidest	meisterlikkust ja novaatorlikkust demonstreerivad arenenud oskused konkreetsete tööalaste või õppesuunaalaste keeruliste ja ettearvamatute probleemide lahendamiseks	juhatas keerulisi tehnilisi või kutsealaseid tegevusi või projekte, võtab vastutuse otsuste langetamise eest ettearvamatutes töö- või õppesituatsioonides, vastutab üksikisikute ja rühmade kutsealase arendamise juhtimise eest
7.	väga spetsialiseeritud, osaliselt tööalaste või õppesuunaalaste teadmiste esirinnas olevad teadmised, millel rajaneb originaalne mõtlemine; kriitiline teadlikkus tööalastest või õppesuunaalastest ja eri valdkondade vahelistest probleemidest	spetsialiseeritud probleemilahendamise oskused, mis on vajalikud teadus- ja/või innovatsioonitegevuses, et luua uusi teadmisi ja protseduure ning siduda eri valdkondade teadmisi	juhib ja muudab töö- või õppesituatsioone, mis on keerukad, ettearvamatud ja nõuavad uut strateegilist käsitlust, võtab vastutuse kutseteadmistesse ja -tegevusse panuse andmise eest ja/või kontrollib meeskondade strateegilist tegutsemist
8.	teadmised, mis on tööalaste või õppesuunaalaste ja valdkondade teadmiste esirinnas	eriti arenenud ja spetsialiseeritud oskused ja tehnikad, kaasa arvatud süntees ja hindamine, mis on vajalikud kriitiliste küsimuste lahendamiseks teadus- ja/või innovatsioonitegevuses ja olemasolevate teadmiste või kutseoskuste täiendamiseks ning uuesti määratlemiseks	omab autoriteeti ja demonstreerib oma novaatorlikkust, iseseisvust, teadus- ja kutsealast meisterlikkust ning pidevat pühendumust uute ideede või protsesside arendamisel töö- või õppesituatsioonides, sh teadustöö esirinnas

Teiste riikide kvalifikatsiooniraamistiku rakendamise praktikad

---

- Euroopa kvalifikatsiooniraamistik (EQF)
- Hollandi kvalifikatsiooniraamistik (NLQF)
- Iirimaa kvalifikatsiooniraamistik (NFQ)
- Läti kvalifikatsiooniraamistik (LQF)
- Soome kvalifikatsiooniraamistik (FiNQF)

Tasemekirjelduste struktuur

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

Level Lab

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

	EQF	EKR	FiNQF	NLQF	LQF	NFQ
Teadmised	Teadmine ja mõistmine	Teadmine ja mõistmine	Teadmine ja mõistmine	Teadmine ja mõistmine	Teadmine ja arusaamine	Teadmiste ulatus ja laad
Oskused	Oskus teha	Oskus teha	Oskus teha	Oskus teha	Oskus teadmisi rakendada	Oskuste ulatus ja valikud
Vastutus ja iseseisvus	Suutlikkus rakendada teadmisi ja oskusi iseseisvalt ning vastutust võttes	Suutlikkus rakendada teadmisi ja oskusi iseseisvalt ning vastutust võttes	Suutlikkus rakendada teadmisi ja oskusi iseseisvalt, vastutust võttes ja teha otsuseid erinevates kontekstides	Suutlikkus tegutseda iseseisvalt ning vastutust võttes		
Kontekst				Millise keerukuse ja ennustatavusega keskkonnas õpitut rakendatakse		Pädevuste kontekst, roll ja arusaam ning iseseisva õppimise suutlikkus
Pädevused					analüüs, süntees, hindamine	

Tasemekirjelduste täiendamise põhimõtted - võrdlusriigid

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

Level Lab

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Võrdlusriikide kvaliteediraamistikas on kirjeldatud järgmisi põhimõtteid, millele tasemekirjeldused vastama peaksid:

- Ühtne struktuur ja järjepidevus – tasemekirjeldused jaotatakse kindlatesse dimensioonidesse (nt teadmised, oskused, vastutus/iseseisvus, kontekst), mis teeb tasemed võrreldavaks (Läti, Holland, Iirimaa, Soome).
- Õpiväljundipõhisus ja tegevusverbide kasutamine – tasemekirjeldused väljendavad, mida õppija teeb ja suudab, mitte seda, kuidas või kus ta õppis; sõnastus põhineb tegevusverbidel (Soome, Läti, Holland, Iirimaa).
- Konteksti integreerimine tasemekirjeldustesse – töökeskkonna, iseseisva tegevuse ulatust ja muid konteksti elemente on süsteemselt põimitud vastutuse ja konteksti ning oskuste dimensioonide kirjeldustesse näiteks Soomes, Hollandis ja Iirimaa. Seejuures Hollandis (NLQF) on kontekst käsitletud eraldi neljanda dimensioonina.
- Üldoskuste rõhutamine – lisaks erialastele oskustele kirjeldatakse ka suhtlemist, meeskonnatööd, digipädevust ja muid üldpädevusi (Soome, Läti).
- Rahvusvaheline sidusus ja läbipaistvus – tasemekirjelduste ülesehitus peab sobituma Euroopa kvalifikatsiooni- raamistikuga (EQF) ning tasemete 6–8 korral ka QF-EHEA-ga, et tagada rahvusvaheline võrreldavus (kõik neli riiki).

Tasemekirjelduste täiendamise põhimõtted (laiem kontekst) - võrdlusriigid

Võrdlusriikide kvaliteediraamistikes on kirjeldatud järgmisi põhimõtteid, millele tasemekirjeldused vastama peaksid:

- Elukestev õpe ja paindlikkus – varasema ja mitteformaalse õppe arvestamine (RPL) ning elukestva õppe mudelisse sobitumine (Iirimaa, Soome ja Läti).
- Mikrokvalifikatsioonide kiire integreerimine – väiksemate, kontekstipõhiste õpiüksuste sidumine tasemetega ja tööturu vajadustega (Iirimaa ja Soome).
- Sidusrühmade kaasamine ja regulaarne ajakohastamine – raamistikud arenevad läbi dialoogi, kaasates eri osapooli ja tagades regulaarsed ülevaated (Läti, Iirimaa, Soome, Holland), mis järgib Cedefopi iteratiivset NQF-i arendusmudelit.
- Lühikirjelduste selgus ja struktuur – kasutades narratiivi sissejuhatust ja õpiväljundi põhist struktureerimist, tagatakse kvalifikatsioonide ühene mõistetavus ning digitaliseeritavus.
- Universaalsus ja kohaldatavus eri sektorites – tasemekirjeldused peavad olema piisavalt üldised, et katta eri haridusvaldkonnad, kuid samas piisavalt spetsiifilised, et rahuldada konkreetseid vajadusi.

Ekspertide hinnangud valideerimiseks esitatud arutlusteemadele ja ettepanekutele

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

Level Lab

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Tasemekirjelduste esitamine tegevusverbidega algavate väidete kaudu.	Toetati
Konteksti sissetoomise vajadus	Toetati
Ühtlase taseme tagamine kogu EKR-i struktuuris	Peeti oluliseks
Väljundite kirjeldamisel lähtumine lävendist või eesmärgist	Lähtuda tuleks lävendist
Tulevikutöö kompetentside ja nendest tulenevate nõuete lisamine	Pigem ei peetud vajalikuks
Hoiakute lisamise vajadus	Ei peetud vajalikuks
Tasemekirjelduste ametliku üle vaatamise soovitatav sagedus	Kindlat perioodi ei peetud vajalikuks
Muudatuste algataja täpsem määratlemine	Ei peetud vajalikuks
Seletuskirja ja/või laiendatud tasemekirjelduste lisamise vajadus	Ühist seisukohta ei tekkinud
EQF-iga ühildatud põhistruktuuri säilitamine	Ühist seisukohta ei tekkinud

Tasemekirjelduste täiendamise põhimõtted I

EQF-iga ühildatud põhistruktuuri säilitamine

Uuringu esialgsete järelduste põhjal ei ole otsest vajadust täiendavate tasemete lisamiseks (nagu on teinud näiteks Holland ja Lirimaa) ega ka uute dimensioonide lisamiseks (nagu on teinud Holland). Teeme ettepaneku kaaluda Teadmiste ja Oskuste dimensioonide ühendamist „Teadmised ja oskused“ ning dimensiooni „Vastutus ja iseseisva tegutsemise ulatus“ nimetuse muutmist kujule „Vastutus ja kontekst“.

Teadmiste ja oskuste ühendamine on otstarbekas kuna teadmiste kirjelduste sõnastamisel on eriti kõrgemate tasemete korral sageli hea kasutada tegevusverbe (nt „analüüsib“, „hindab kriitiliselt“, „mõtestab“), mis sisuliselt kirjeldavad juba oskusi. Kahe eraldi dimensiooni hoidmine toob kaasa dubleerimist ja tõlgendamisraskusi. Nende ühendamine loob selgema ja loogilisema ülesehituse, vältides kattuvusi ning lihtsustades hindamist.

Dimensiooni „Vastutus ja iseseisva tegutsemise ulatus“ nimetus sisaldab osaliselt sünonüümseid mõisteid („vastutus“ ja „iseseisev tegutsemine“), samas kui tegelikud kirjeldused hõlmavad ka laiemat tegutsemiskonteksti (nt rutiinne vs määratu keskkond). Pealkirja muutmine täpsemaks toob paremini esile sisu ning vastab sellele, kuidas dimensiooni kasutatakse.

Ülalkirjeldatud muudatused säilitavad ühilduvuse EQF-iga, tagades jätkuvalt rahvusvahelise võrreldavuse ja tunnustamise (võrdlusriikides on sarnaseid muudatusi tehtud ja probleeme pole tekkinud).

Tasemekirjelduste täiendamise põhimõtted II

Tasemekirjeldused esitamine tegevusverbidega algavate väidete kaudu

Tegevusverbid kirjeldavad vaadeldavat käitumist. See muudab tasemekirjeldused otseselt hinnatavaks, sobitab need õpiväljundipõhise lähenemisega ning võimaldab mugavalt ja loomulikult lisada kontekstimõõdet.

Tegevusverbid hoiavad kirjeldused üldised, kuid selged – sama sõnakasutus toimib nii üld-, kutse- ja kõrghariduses - kui ka mitteformaalses õppes. Sellist lähenemist kasutavad ka võrdlusriigid Läti, Soome ja Holland, osaliselt ka Iirimaa. Sarnane lähenemine on rakendatud ka Kutsekoja poolt koostatud laiendatud tasemekirjeldustes.

Tegevusverbide valikul oleme lähtunud Bloomi taksonoomia täiendatud versioonist ja erinevatest juhendmaterjalidest, näiteks Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse (Cedefop) materjalidest.

Tasemekirjelduste täiendamise põhimõtted II

Tasemekirjeldused esitamine tegevusverbidega algavate väidete kaudu

Tegevusverbid kirjeldavad vaadeldavat käitumist. See muudab tasemekirjeldused otseselt hinnatavaks, sobitab need õpiväljundipõhise lähenemisega ning võimaldab mugavalt ja loomulikult lisada kontekstimõõdet.

Tegevusverbid hoiavad kirjeldused üldised, kuid selged – sama sõnakasutus toimib nii üld-, kutse- ja kõrghariduses - kui ka mitteformaalses õppes. Sellist lähenemist kasutavad ka võrdlusriigid Läti, Soome ja Holland, osaliselt ka Iirimaa. Sarnane lähenemine on rakendatud ka Kutsekoja poolt koostatud laiendatud tasemekirjeldustes.

Tegevusverbide valikul oleme lähtunud Bloomi taksonoomia täiendatud versioonist ja erinevatest juhendmaterjalidest, näiteks Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse (Cedefop) materjalidest.

Tasemekirjelduste täiendamise põhimõtted II

Tasemekirjeldused esitamine tegevusverbidega algavate väidete kaudu

Tegevusverbid kirjeldavad vaadeldavat käitumist. See muudab tasemekirjeldused otseselt hinnatavaks, sobitab need õpiväljundipõhise lähenemisega ning võimaldab mugavalt ja loomulikult lisada kontekstimõõdet.

Tegevusverbid hoiavad kirjeldused üldised, kuid selged – sama sõnakasutus toimib nii üld-, kutse- ja kõrghariduses - kui ka mitteformaalses õppes. Sellist lähenemist kasutavad ka võrdlusriigid Läti, Soome ja Holland, osaliselt ka Iirimaa. Sarnane lähenemine on rakendatud ka Kutsekoja poolt koostatud laiendatud tasemekirjeldustes.

Tegevusverbide valikul oleme lähtunud Bloomi taksonoomia täiendatud versioonist ja erinevatest juhendmaterjalidest, näiteks Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse (Cedefop) materjalidest.

Tasemekirjelduste täiendamise põhimõtted III

Konteksti mõõtme lisamine

Teeme ettepaneku lisada tasemekirjeldustesse rohkem konteksti mõõdet (nt keskkonna keerukus / ennustatavus) põimides selle süsteemselt vastutuse ja konteksti dimensiooni kirjeldusega.

Võrdlusriikidest rakendab Soome (FinQF) sarnast lähenemist, kuid seal on tasemekirjeldused koondatud üheks tervikuks, mitte esitatud kolme eraldi dimensioonina. Hollandi (NLQF) on konteksti toonud sisse eraldi neljanda dimensioonina, samas kui Iirimaa NFQ eristab muu hulgas teadmiste ulatust ja laadi.

Uuendatud tasemekirjeldused (2D)

Kaasrahastatud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

EKR tase	Teadmised ja oskused	Vastutus ja kontekst
1	Mõistab lihtsaid juhiseid ja protsesse, teab ja kasutab väga lihtsaid fakte. Seostab teadmisi igapäevatoimingutega. Täidab juhiseid järgides lihtsaid ülesandeid. Kasutab töövahendeid ja lihtsaid tehnoloogiaid juhendamisel. Lahendab etteaimatavaid ja lihtsaid probleeme.	Toimib selgelt piiritletud olukordades otsese juhendamise all tavapärase keskkonnas. Järgib juhendamisel elementaarseid ohutus- ja eetikanõudeid.
2	Omab töö- või õppesuunaalaseid põhiteadmisi ja selgitab lihtsaid protsesse. Leiab ja kasutab infot juhendamisel. Valib ja kasutab lihtsaid töövõtteid, töövahendeid ja tehnoloogiaid ülesannete täitmisel. Tunneb ära tavapärased probleemid ning lahendab need olemasolevate juhiste ja reeglite abil.	Tegutseb juhendamisel tavapärase keskkonnas. Planeerib oma õppimist juhendatult. Vastutab lihtsate ja selgelt määratletud ülesannete eest, järgides ohutus- ja eetikanõudeid. Toimib piiritletud olukordades mõningase iseseisvusega ja juhendamisel.
3	Omab töö- või õppesuunaalaseid teadmisi põhimõistetest ja protsessidest. Rakendab põhimeetodeid, töövahendeid ja tehnoloogiaid ülesannete täitmisel ning tavapäraste probleemide lahendamisel. Kohandab juhiseid ning rakendab neid erinevates, kuid samalaadsetes olukordades.	Tegutseb peamiselt tavapärase keskkonnas, planeerib enesetäiendamist ja tegevusi. Vastutab ülesannete täitmise eest, järgides ohutus- ja eetikanõudeid. Võtab vastutuse rutiinsete ülesannete korrapärase täitmise eest.
4	Omab valdkonnaspetsiifilisi teadmisi ja tunneb nende kasutamise põhimõtteid, seostab teadmisi tavaliselt etteaimatava, kuid muutuda võiva tööspetsiifilise kontekstiga. Lahendab tavapäraseid probleeme, rakendades omandatud töö- või õppesuunaalased kognitiivsed ja praktilisi oskusi ning kasutades asjakohaseid töövahendeid ja tehnoloogiaid.	Tegutseb peamiselt tavapärase keskkonnas, toetab teisi rutiinsetes tegevustes ja vastutab töö kvaliteedi eest, järgib ohutus- ja eetikanõudeid. Kavandab õppimist ja enesearengut. Suhtleb ja teeb koostööd meeskonnas.
5	Tõlgendab valdkondlikke laiaulatuslikke faktilisi ja teoreetilisi teadmisi. Analüüsib muutuste mõju ning hindab oma teadmiste ulatust. Omab põhjalikke erialaspetsiifilisi teadmisi ning on teadlik valdkonna piiridest. Optimeerib töövooge, juurutab ja kohandab uusi tööviise, leiab loovaid lahendusi, kasutades asjakohaseid töövahendeid ja tehnoloogiaid. Teeb tõenduspõhiseid otsuseid ning arendab ja tagab nende kvaliteedi. Lahendab keerukaid probleeme oma töövaldkonnas.	Juhib töö- ja õppesituatsioone osaliselt muutuv keskkonnas, juhendab teisi, tagab ohutuse ja järgib/kujundab eetikanõudeid. Õpib iseseisvalt ja süsteemselt. Toimib ettenägematute muutustega olukordades, juhib ja juhendab teisi ning kontrollib ja arendab enda ja teiste tegevust.
6	Analüüsib oma valdkonna teadmisi, omades kriitilist arusaama teadmiste kehtivuspiiridest, teooriatest ja meetoditest ning mõtestab nende mõju organisatsioonile ja ühiskonnale. Pakub välja lahendusi muutuvates olukordades, teeb tõenduspõhiseid otsuseid, kasutades asjakohaseid töövahendeid ning tehnoloogiaid. Osaleb interdistsiplinaarses koostöös. Lahendab keerukaid probleeme.	Juhib keerulisi tehnilisi või kutsealaseid tegevusi või projekte. Võtab vastutuse otsuste langetamise eest muutuv keskkonnas, vastutab üksikisikute ja rühmade kutsealase arendamise juhtimise ning ohutuse ja eetikapõhimõtete järgimise eest.
7	Analüüsib süvitsi oma valdkonna teooriaid ja meetodeid, uuenduslike lahenduste võimalusi ja piiranguid ning mõtestab nende mõju organisatsioonile ja ühiskonnale. Loob uusi lahendusi, seob eri valdkondi, argumenteerib nende mõju ja riske. Osaleb arendus- ja uurimistegevustes, arendab väljap keerukaid süsteeme või teenuseid, kasutades selleks asjakohaseid töövahendeid ja tehnoloogiaid. Lahendab ebatüüpilisi ja keerukaid probleeme.	Tegutseb võõras ja muutuv keskkonnas (sh rahvusvaheliselt), muudab ja juhib strateegiliselt keerukaid olukordi. Vastutab oma panuse eest valdkonna arengusse. Toetab teiste õppimist ja innovatsiooni. Muudab töö- või õppesituatsioone ning vastutab valdkonna arengusuundade (sh ohutuse ja eetika valdkonnas) eest.
8	Loob ja mõtestab seniste teadmiste baasil ümber teooriaid ja praktikaid, sünteesib valdkondade vahelisi teadmisi ning mõistab uute teooriate ja lähenemisviiside tähendust ja piire. Tegutseb teadmiste esirinnas ja laiendab valdkonna piire. Arendab uuenduslikke meetodeid ja hindab seniseid kriitiliselt, kasutab keerukaid töövahendeid ja tehnoloogiaid. Juhib arendus- ja uurimistegevusi. Kujundab ja rakendab riskijuhtimise põhimõtteid oma tegevusvaldkonnas. Lahendab valdkonna- ja ühiskondlikul tasandil ebatüüpilisi ja keerukaid olukordi ning eetikaprobleeme.	Tegutseb määramatus (sh rahvusvahelises) keskkonnas, juhib strateegilisi muutusi ja teadmiste loomist. Kannab vastutust väärtuste, eetika ja kestlikkuse eest. Juhina näitab autoriteeti, innovatiivset ja terviklikku lähenemist eri kontekstides.

Uuendatud tasemekirjeldused (3D)

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Level Lab

Tase	Teadmised	Oskused	Kontekst ja vastutus
1.	Mõistab lihtsaid juhiseid ja protsesse, teab ja kasutab väga lihtsaid fakte. Seostab teadmisi igapäevatoimingutega.	Täidab lihtsaid ülesandeid, järgides vastavaid juhiseid. Kasutab töövahendeid ja lihtsaid tehnoloogiaid juhendamisel. Lahendab etteaimatavaid ja lihtsaid probleeme.	Tegutseb otsese juhendamise all tavapärases keskkonnas selgelt piiritletud olukordades. Järgib juhendamisel elementaarseid ohutus- ja eetikanõudeid.
2.	Omab töö- või õppesuunaalaseid põhiteadmisi ja selgitab lihtsaid protsesse. Leiab ja kasutab infot juhendamisel.	Valib ja kasutab lihtsaid töövõtteid, töövahendeid ja tehnoloogiaid ülesannete täitmisel. Tunneb ära tavapärased probleemid ning lahendab need olemasolevate juhiste ja reeglite abil.	Tegutseb juhendamisel tavapärases keskkonnas. Planeerib oma õppimist juhendatult. Vastutab lihtsate ja selgelt määratletud ülesannete eest, järgides ohutus- ja eetikanõudeid.
3.	Omab töö- või õppesuunaalaseid teadmisi põhimõistete ja protsesside kohta.	Rakendab põhimeetodeid, töövahendeid ja tehnoloogiaid ülesannete täitmisel ning tavapäraste probleemide lahendamisel. Kohandab juhiseid ning rakendab neid erinevates, kuid sarnastes olukordades.	Tegutseb peamiselt tavapärases keskkonnas, planeerib enesetäiendamist ja tegevusi. Vastutab ülesannete täitmise eest, järgides ohutus- ja eetikanõudeid. Võtab vastutuse rutiinsete ülesannete korrapärase täitmise eest.
4.	Omab valdkonnaspetsiifilisi teadmisi ja tunneb nende kasutamise põhimõtteid, seostab teadmisi tavaliselt etteaimatava, kuid muutuda võiva tööspetsiifilise kontekstiga.	Lahendab tavapäraseid probleeme, rakendades omandatud töö- või õppesuunaalased kognitiivsed ja praktilisi oskusi ning kasutades asjakohaseid töövahendeid ja tehnoloogiaid.	Tegutseb peamiselt tavapärases keskkonnas, toetab teisi rutiinsetes tegevustes ja vastutab töö kvaliteedi eest, järgib ohutus- ja eetikanõudeid. Kavandab õppimist ja enesearengut, hindab ja parandab oma töö kvaliteeti. Suhtleb ja teeb koostööd meeskonnas.
5.	Tõlgendab valdkondlikke laiaulatuslikke faktilisi ja teoreetilisi teadmisi. Analüüsib muutuste mõju ning hindab oma teadmiste ulatust. Omab põhjalikke erialaspetsiifilisi teadmisi ning on teadlik valdkonna piiridest.	Optimeerib töövooge, juurutab ja kohandab uusi tööviise, leiab loovaid lahendusi, kasutades asjakohaseid töövahendeid ja tehnoloogiaid. Teeb tõenduspõhiseid otsuseid ning arendab ja tagab kvaliteedi. Lahendab keerukaid probleeme oma töövaldkonnas.	Juhib töö- ja õppesituatsioone osaliselt muutuv keskkonnas, juhendab teisi, tagab ohutuse ja järgib/kujundab eetikanõudeid. Õpib iseseisvalt ja süsteemselt ning kontrollib ja arendab enda ja teiste tegevust.
6.	Analüüsib oma valdkonna teadmisi, omades kriitilist arusaama teadmiste kehtivuspiiridest, teooriatest ja meetoditest ning mõtestab nende mõju organisatsioonile ja ühiskonnale.	Pakub välja lahendusi muutuvates olukordades, teeb tõenduspõhiseid otsuseid, kasutades asjakohaseid töövahendeid ja tehnoloogiaid, ning osaleb interdistsiplinaarses koostöös. Lahendab keerukaid probleeme.	Juhib keerulisi tehnilisi või kutsealaseid tegevusi või projekte. Võtab vastutuse otsuste langetamise eest muutuv keskkonnas, vastutab üksikisikute ja rühmade kutsealase arendamise juhtimise, ohutuse ja eetikapõhimõtete järgimise eest.
7.	Analüüsib süvitsi oma valdkonna teooriaid ja meetodeid, uuenduslike lahenduste võimalusi ja piiranguid ning mõtestab nende mõju organisatsioonile ja ühiskonnale.	Loob uusi lahendusi, seob eri valdkondi, argumenteerib tegevuse mõju ja riske. Osaleb arendus- ja uurimistegevustes, projekteerib keerukaid süsteeme või teenuseid, kasutades selleks töövahendeid ja tehnoloogiaid. Lahendab ebatüüpilisi ja keerukaid probleeme.	Tegutseb võõras ja muutuv keskkonnas (sh rahvusvaheliselt), muudab ja juhib strateegiliselt keerukaid olukordi. Vastutab oma panuse eest valdkonna arengusse. Toetab teiste õppimist ja innovatsiooni. Muudab töö- või õppesituatsioone ning vastutab valdkonna arengute (sh ohutuse ja eetika valdkonnas) eest.
8.	Loob ja mõtestab olemasolevate teadmiste baasil ümber teooriaid ja praktikaid, sünteesib valdkondade vahelisi teadmisi ning raamistab uute teooriate ja lähenemisviiside tähendust ja piire. Tegutseb teadmiste esirinnas ja laiendab valdkonna piire.	Arendab uuenduslikke meetodeid ja hindab seniseid kriitiliselt, kasutab keerukaid töövahendeid ja tehnoloogiaid. Juhib arendus- ja uurimistegevusi. Kujundab ja rakendab riskijuhtimise põhimõtteid oma tegevusvaldkonnas. Lahendab valdkonna- ja ühiskondlikul tasandil ebatüüpilisi ja keerukaid olukordi ning eetikaprobleeme.	Tegutseb määramatus (sh rahvusvahelises) keskkonnas, juhib strateegilisi muutusi ja teadmiste loomist. Kannab vastutust väärtuste, eetika ja kestlikkuse eest. Näitab autoriteeti, innovatsiooni ja terviklikkust eri kontekstides.

Soovitused ja ettepanekud EKR tasemekirjelduste juurutamiseks

- Soovitame seaduses fikseeritava tasemekirjelduste teksti kõrvale koostada ja avaldada laiendatud seletuskiri (mitte õigusakt), mis avab tasemekirjelduste kasutamise võimalusi, selgitab ülal loetletud laiemad eesmärged ja pakub hindajatele ja õppekavade tegijatele tasemepõhised näited (sh digi/TI, teenindus- ja projektitöö).
- Tasemekirjelduste uuendamine saab toimuda vajaduspõhiselt, me ei näe põhjust mingi aegumistähtaja või uuendamise tähtsuse määramiseks. Seletuskirja saab ja tuleb uuendada sagedamini arvestades muutusi ühiskonnas, tööiseloos, õppekavades, kutsestandardites jm. Kvalifikatsioonide vastavuse tagamiseks tuleks jälgida ja arvesse võtta ka teiste Euroopa Liidu riikide arengusuundumusi.
- Tasemekirjelduste ajakohastamisel soovitame kaaluda sidusrühmade pidevat monitooringut (nt tööandjate fookusgrupid, eksperthinnangud kord kahe-kolme aasta tagant), isegi kui ametlikku uuendust teha ei kavandata.